Ч. 22 (12.971). Львів, неділя 31. січня 1932. Pocztowa opłata zapłacona ryczałtem. Рік LIII.

ДІЛО

ВИХОДИТЬ ЩОДНЯ РАНО

РЕДАКЦІЯ І АДМІНІСТРАЦІЯ: Львів, Ринок ч. 10, II. пов. — Конто почт. щадн. 143.322. — Адреса для телеграм: „Діло" Львів. — Головний Редактор приймає від 11—12 год. перед полуднем. — Рукописів не звертається.

ПЕРЕДПЛАТА В КРАЮ: Місячно 5·00 зол. Чвертьрічно 14·00 „ Піврічно 26·00 „ Річно 48·00 „ ЗА ГРАНИЦЕЮ: В Америці і вишр. Франції, Іспанії, Бельгії 20 фр. фр., Італії 7·50 зол., Німеччині 7·50 зол., Швайцарії 5 шв. фр., Чехословаччині 30 ч. к., Румунії 150 лей, Болгарії 7·50 зол., Австрії 7·50 зол. — Зміна адреси 1 зол.

Телеф. Редакції: 29-41. „ Друкарні: 29-26. — В СПРАВІ ОГОЛОШЕНЬ ЗВЕРТАТИСЯ ДО АДМІНІСТРАЦІЇ. — ЦІНА ОДНОГО ПРИМІРНИКА 25 сот.

РАДА СОЮЗУ НАРОДІВ.

(Від нашого кореспондента.)

Женева, 26. січня 1932.

Ось уже другий день тієї сесії Ради Союзу Народів, на котрій справа пацифікаційних жалоб має бути „поладжена". Коли нам ця сесія, розуміється, цікава, — нам і полякам, — то для решти світа божого вона наявно мало цікава. Ні одна з великих держав не признала цим разом потрібним вислати сюди свого міністра закордонних справ; замість закордонних міністрів налинули сюди або парляментарії в роді французького Поля Бонкура, або навіть неперщорядної ранги урядовці в роді німецького представника. Єдина особистість великої поваги в міжнародньому світі тут тепер льорд Сесіль. Поза тим тут самі другорядні й третьорядні звізди. Тай на черзі нарад стоїть у цій сесії всього тільки одна велика справа, манджурська — та сама, на якій Рада Союзу Народів тай Союз цілий вже мали нагоду основно скомпромітуватися.

Головує цим разом у Раді п. Поль Бонкур, невеличкий собі — та важний, бодай у своому переконанні чоловічок, з пергаміновим личком малофранцуського типу, з великою сивою гривою, по мистецьки „недбало" причесаною. Як відомо всім у Франції, п. Бонкур відкрив був свого часу якусь схожість між своєю головою і головою Дантона, тай від того відкриття розпочав прибирати позу того великого революційного трибуна. Нині сидить він за столом і проводить нарадам — „важничаючи".

При боці його сидить ґенеральний секретар Союзу сер Ерік Дрюмонд, орґанізатор і довголітній справжній керманич Союзу. Роля його в Союзі вже покінчена: він подався у відставку. Ще залишиться на цю сесію тай на конференцію для роззброєння, котра розпічнеться тут безпосередньо після сесії Ради, тай закінчить свою діяльність на женевському полі. Жалкувати його ледви чи хто рішиться, а вже найменше причин жалю за п. Дрюмондом можуть відчувати національні меншости взагалі, українська зосібна. Коли правду каже китайська приповідка, що від голови риба — пахне, то правда й те, що не хто інший як саме п. Ерік Дрюмонд тхнув у молоденький Союз Народів того духа „ні впрів, ні змерз" і духа ідолопоклонства перед силою, сплетеною з легковаженням слабих, лише злегка присолоденого солодкавими фразами, якими нас не теперішня женевська установа.

Та кінець кінців річ можлива, що серед даних обставин, тобто серед світу, зорґанізованого Версайським миром, і не можна булоб мріяти про Союз Народів інакший від того, який бачимо. В такому разі прийшлось би й політичне обличчя уступаючого ґенерального секретаря Союза Народів судити трохи менше суворо...

Вже, як знаєте, надрукований і членам Ради розділений урядовий документ в звязку з пацифікаційними жалобами: повні тексти жалоб і польських відповідей. Відповіди ці, як теж знаєте, признав був комітет Трьох невистарчаючими і наслідком цього приходить перед повну Раду ця справа, яка могла би була покінчитися „уґодово" на самому комітеті трьох. Урядовець японської делеґації мабуть уже виготовив основні точки жалоб і польських відповідей. Висновків мабуть він своїх не подасть — так бодай здогадуються; в такому разі можливо, що хтось з комітету трьох забере слово і виложить причини, які заставили були комітет не признати польських відповідей вдоволяючими; може й поставить яке внесення. Все те досі невідоме, мабуть нікому. Бо треба знати, що наш „випадок" є без т. зв. „прецеденсу", що це вперше за весь час істнування женевської установи приходять на повну раду українські меншинні справи, а також і передовсім тим, що ще взагалі не було тут ніколи випадку, щоби комітет трьох, признавши відповіди й пояснення інкримінованого уряду невдоволяючими, поставив яку меншинну справу на повну раду. Досі меншинні справа подавали на раду двома стежками: коли то справа з Горішньої Сілезії, то на підставі окремого договору вона приходить на Раду відразу й безпосередньо, а не через комітет трьох; а коли це була якась інша, не сілезійська, справа, нпр. німецька жалоба з Познанщини, то ставив її на чергу нарад німецький член Ради. Натомість досі ніколи не було випадку, щоби відослав яку справу на Раду комітет трьох.

Наш випадок — перший „казус" цього роду. Процедура ще не встановлена — ось чому й ваш кореспондент нічого певного про це вам донести ще не може.

С. Заліський.

Безробіття і українське робітництво.

Нечуване безробіття, яке всевладно опанувало цілий край, у першій мірі дається відчувати українському робітникові. Він терпить не тільки тому, що є робітником, але й тому, що він українець, що не послухав підшептів наставників, які дораджували йому зміну обряду. Тому, коли в якомусь підприємстві приходить до редукцій персоналу, падуть жертвою в першій мірі українські робітники.

Бачимо це не лише у великому промислі, наприклад у нафтовому промислі на Підкарпатті, у солеварнях і т. і. — але й менші промислові підприємства з засади послугуються тими методами. Яке положення українського робітництва підчас теперішнього безробіття, можуть послужити ілюстрацією відносини у львівських броварах.

Не мала це установа. Були роки, що річна продукція пива виносила там понад 200 тисяч гектолітрів, наприклад у 1930 році аж 260.000 гектолітрів. У перших початках заснування фабрики працювало там коло 700 робітників, а з того 70—80 відсотків українців.

Дивне явище можна запримітити в господарці тієї установи. Коли львівські бровари починали інтензивну продукцію, кидаючи на ринок в 1924 році 161.000 гектолітрів пива, склад персоналу обіймав коло 700 осіб. Починаючи від 1926 року продукція львівських броварів систематично збільшувалася. Натомість число робітників не росло, навпаки почалися редукції робітників, а також їхніх платень. Робітників зредукували коло 360 осіб, а платні на 30 відсотків. Врешті зредуковано також час праці на 36 годин тижнево. Заробітки хитаються між 16 і 36 золотих тижнево.

Ясно, що при тих всіх редукціях українські робітники пішли на перший вогонь. Директори львівських броварів оправдують свої зарядження тим, що продукція змаліла, що бровари відчувають кризу й тому завели такі ощадностеві зарядження.

Не відповідає це правді. Продукція львівських броварів до 1930 року постійно зростала і щойно в минулому році почала падати. Вину поносить управа тієї установи, яка дала себе випередити ріжними провінціональними броварами, що опанували ринок дешевим пивом. Зрештою ощадностеві зарядження дуже односторонні. Бо коли робітникам сильно поредуковано платні, коли відобрано деякі улегшення, платні директорів непомірно зросли. Коли за доброї конюнктури платні директорів виносили коло 1.500 зол. місячно, тепер один з директорів дістає 6.000 зол. місячно, двох інших по 3.000 зол., не рахуючи ріжних ґратифікацій, тантієм і т. д.

Сьогодні відносини того роду, що робітник, хоч менше заробляє, мусить більше й важче працювати. Старих робітників, що довгі роки повнять обовязки в броварі, уживають до праці, що переходять їх сили. Нещасливі випадки не належать до рідкостей. Ось, на днях, бо дня 27. січня ц. р. старий, 61-літній робітник О. Куперовський, який вже 28 літ працював у броварі, підносив величезних розмірів бочку. Старечі руки не в силі були втримати великого тягару, бочка придавила ноги нещасного й переломила коло колін.

Якими ґуманними почуваннями кермуються нинішні управителі львівських броварів, нехай послужить такий факт.

Був там зачятий українець Петро Лема. Працював як управитель стельмахарні та віддавав свої сили й здоровля протягом 39 літ. Хоч належалося йому обезпечення, управа броварів не обезпечила його, лише директори потішали його, що не забудуть його на старі літа. Літа прийшли, 72 роки, а з ними недуга. Лемі виповіли посаду на 14 днів і пустили з нічим.

Чи не страшна доля людини, що майже 40 літ жертвувала працю одному підприємству?

Такі плянтаторські відносини запанували у львівських броварах, коли на їх чолі станув 29-літній молодик директор Шаф. У кут пішли такі люди, як дир. Шаль, який розумів робітника, умів відчути його положення.

Правою рукою дир. Шафа став емеритований інспектор поліції п. Гошовський, який для відміни став інспектором праці у львівських броварах. Цей пан не скриває своєї ненависти до українських робітників і де тільки може там її виявляє. У ласках у нього лише „стшельци", яких на кожному кроці протеґує.

Робітники львівських броварів, яких лишилося вже щось коло 340 осіб стоять перед новими редукціями. З кінцем грудня 1931 р. управа броварів зірвала колективний договір і запропонувала 40-відсоткову знижку платень. Робітники відкинули це домагання.

Відносини у львівських броварах спричинили цілком оправдане обурення суспільности. Обурене також українське громадянство на вістку про нехтування українського робітника. А

чейже ті робітники ще так недавно ходили по українських установах з проханням піддтримувати вироби львівських броварів! Директори львівських броварів не повинні забувати, хто є їх головним консументом.

—o—

Радянщина відрізана від Владивостоку.

Вістка про заняття Харбіну японцями викликала в Москві велике враження, хоч сам факт не має протирадянського характеру. Залізнича комунікація Москва—Владивосток була вже загрожена з хвилиною заняття японцями Ціцікару, однак згідно з японським приреченням рух на східно-китайській залізниці не припинився. Зате окупація Харбіну виступає в грізнішому світлі з огляду на радянські інтереси в Манджурії, тим більше, що недавно японський уряд відкинув радянську пропозицію в справі пакту про неагресію. Радянська преса звертає з трівогою увагу на факт, що втративши східно-китайську залізницю, Радянщина зовсім відрізана від своєї портової бази у Владивостоці.

Проти французької гегемонії

Голос міністра Райхсвери Ґренера.

БЕРЛІН, 29. І. ПАТ. Міністр Райхсвери Ґренер оголосив у пресі статтю в справі розброєння. Ґренер заявляє, що на роззбройній конференції прийде до конвенції за згодою всіх учасників або не буде ніякої конвенції. Европейські народи протиставляться французьким змаганням до геґемонії подібно як за часів Наполеона. Женевська конференція рішить на думку Ґренера не тільки про роззброєння поодиноких держав, але теж про версайський трактат та існування Союзу Народів.

—o—

З польської преси.

Найгірша прислуга...

Демагоґічна напасть „Ґазети Поранної" і її оборона конскрипційних практик.

„Ґазета Поранна" з 30. січня у статті п. н. „Погана прислуга", пригадала собі ті часи, коли була лейборґаном деяких відомих чинників і вважала своїм обовязком вичищувати та вибілювати всякі бруди. Від тоді той часопис — як відомо — перейшов деяку еволюцію, у тому розумінні, що розбовтуючи дальше брукові сензації а-ля Ґорґонова, рівночасно займав у національно-політичних справ багато пристойніше становище, приніс уперше голосні статті п. Борковського, друкував й інші цікаві дискусійні статті (нпр. д-ра Ґурки) та взагалі почав зазначувати свій лібералізм і відмежовуватись від плоского й неповажного, демаґоґічно-вуличного підходу до справ поважних, складних і глибоких.

Стаття „Погана прислуга" є скоком обома ногами в площину плоскої, злобної ґуррапатріотичної демаґоґії, тої демаґоґії, яка каже хвалитися іґноранцією, упрощувати проблему та обовязково в імя „престіжу" боронити кожну найпоганішу справу.

Коротка, непровірена звістка, що в Женеві складено українську жалобу в справі зловживань при останньому переписі населення, дала притоку „Ґазеті Поранній" вшкварити цілу передову статтю, якої „сенс моральний" такий: 1) не було ніяких зловживань, а коли й були, то це були „дрібні й неістотні недокладности" і 2) що зголошена жалоба є великим ударом для справи „подачі собі рук понад барикадами". Ясно, що при цій нагоді автор не міг відмовити собі приємности махнути хвостом в бік „німецької делеґації" і „далеких протекторів", а замість розглядати справу скарг до Ліґи Націй і тих метод, якими ці скарги можна би усунути, усуваючи причини до скарг, — річево й у політичній площині, як її єдино розглядати треба, — автор весь час накидається на — посолку Рудницьку, воюючи особистими лайками!

Дозволимо собі відповісти „Ґаз. Поранній" у тих двох суттєвих точках, як ми їх спрецизували. Отже „Ґаз. Поранна" влевняє, що

> при списуванні 32 міліонів громадян деякі недотяги могли й мусіли бути. І саме ці недотяги ми студіювали пильно й джерельно. Продовж кількох днів львівська „Хвіля" реляціювала з назвищами й адресами про непорядки при списуванні жидівських громадян, а *„Діло" трохи менше докладно* подавало факти здогадного або правдивого нарушення національних прав українського населення. *Шкода, бо в кількох числах ця літанія була вичерпана. І вона нас не схвилювала...*

Це останнє речення є єдино правдиве й таке, у яке вірити треба, — все інше є глумом з власних читачів. Бо колиб передовик „Ґаз. Поранної" „студіював" переписні зловживання „пильно й джерельно", то повинен знати таке: від 12. грудня „Діло" *безперервно* подає конскрипційні зловживання (гл. дописи в числі з 30. січня), а лише в *кількох числах* їх *не подало;* у числі з 22. січня в листуванню редакції „Діла" ця остання заявила, що весь невикористаний матеріял про зловживання, яким не можна переповнювати ґазети, передаємо Парляментарній Репрезентації; 4 числа „Діла" *були сконфісковані* за яскраві описи конскрипційних зловживань, з чого дві конфіскати торкалися наших поклик(ів) до компетентних польських чинників із періоду передконскрипційного; в справі зловживань двічі інтерпелював член Парляментарної Репрезентації у Головного Переписного Комісаря у Варшаві, про що були в нас докладні звістки, а ці інтервенції, як потім показалося, не мали ніякого практичного успіху; якими були ці „дрібні і неістотні недокладности", про це свідчить поданий нами недавно звіт з судової розправи про побиття одним переписним комісарем одної української селянки... Але „любов правди" й журналістична чесність „Ґазети Поранної" подиктували їм... повну мовчанку про всі ці справи: її передовик, який „пильно й джерельно" студіював ці справи, не передрукував у своїй ґазеті ні одного випадку зловживання, уважаючи, що все було в найбільшому порядку. Можемо йому служити ще й нині джерельним матеріялом: крім переданих Парл. Репрезентації матеріялів — маємо ще цілу стирту дописів про ці справи.

Глумом зі здорового розуму є теж переплутування справи українських жалоб перед Ліґою Націй з т. зв. „новим курсом" уряду. Адже чей же редактори „Ґаз. Пор.", так само як і ми, прегарно знають, що той „новий курс" не проявився досі *ні одним конкретним ділом практичного значіння* та обмежився виключно до словесних заяв, у яких теж не сказано нічого конкретного! Адже ж навіть напередодні женевської дебати про українські скарги в справі „пацифікації", на засіданні адм. комісії 28. січня 1932, Клюб ББ (себто уряд) провалив український внесок на відшкодування пошкодованим, а галицькі суди відкидають позви селян на зворот стягненої від них „пацифікаційної" контрибуції, бо — мовляв — це був „добровільний" даток (справа в Новім Селі, Збаражчина)!! Зате у варшавськім соймі появляється новий урядовий законопроєкт

ФЕЙЛЕТОН „ДІЛА" З ДНЯ 31. СІЧНЯ 1932.

АНДРІЙ ЧАЙКОВСЬКИЙ. 4)

Клопоти зі щастям

(Гумореска.)

(Докінчення.)

Кондуктор пішов далі, а тепер всі пасажири стали індичкою дуже цікавитися. Якийсь 8-літній хлопчик жидок, що їхав з мамою, приблизився до індички і став її гладити та обнімати за шию.

Не знаю, чи в Японії є теж антисеміти, досить, що японська індичка виявила свою ненависть до семітської раси тим, що з усієї злости дзьобнула його в руку. Хлопець скричав, його мама кинулась до дитини і стала собі кричати та відгрожуватися, хотіла кинутись на індичку і здіичувати її, та тут якийсь грубий громадянин, що сидів напроти індички запротестував, відсуваючи своєю медвежою рукою схвильовану маму на бік.

Вибачте пані, і протестую. Індичка заплатила свій білет, так як я і ви, тай удвоє більше, як ваш синок, має право сидіти на своєму місці як кожний інший і ніхто не має права її турбувати. Але мама покривдженого хлопця ще більше верещала. У тій сепаратці повстали дві партії: одні за покривдженим хлопцем, другі за індичкою. Настав такий крик, що аж кондуктор прийшов. Мама покривдженого вивела свою жалобу і він був схильний до того, щоб власник винагородив по доброму шкоду, бо до особового переділу не вільно приносити кусливих сотворінь.

Та тепер знову вмішався в справу грубий громадянин.

— Ви, пане кондукторе, помиляєтесь. Я тут сиджу від початку і до всього добре придивився. Та громадянка поводилась бездоганно як кожний інший подорожній, і як знаєте заплатила свій білет на їзду. Аж прийшов до неї оцей кавалір і став до неї залицятися, гладити, а навіть посунув свої конкури так далеко, що обняв її за шию. Видко, що це порядна дівчина, коли зареаґувала. Коли його дзьобнула в руку, то була до того в праві. Ви уявіть собі, що на тім місці сиділа би якась панночка з батьком, або з опікуном. А приходить до неї якийсь молодець і давай її гладити попід бороду і обнімати, вона вдарить його в лице. Чиж можна її батька чи опікуна карати за те, що привів до ваґону дівчинку, яка бє людей по лиці?

Тут було таке саме, і я не заплатив би зломаного сотика...

Громадянин говорив це дуже поважно. Відтак погладив індичку по головці і каже:

— Не бійся тютю, не заплатиш ні сотика, я тобі не дам кривди зробити.

Всі стали сміятися, кондуктор собі. Махнув рукою і пішов далі. І покривджений хлопчик перестав плакати.

Тепер виявзалася на цю тему широка дискусія. Та партія, що стояла проти індички, підносила такий момент, що індичка могла хлопцеві виколоти око і хлопець міг осліпнути на вїки. Тоді противна партія кричала одноголосно: „Хай не пхається, де його не треба".

Тепер партія прихильна індичці стала більшати. Врешті залишилася сама мама з пошкодованим хлопцем.

Власник індички аж тепер свобідніше відітхнув і став свому оборонцеві оповідати усі історії з індичкою.

— Ви дуже непрактично зробили. Треба було написати до тої фірми, щоби індичку зарізали і вам прислали мясо з пірям. Тепер зима і не зіпсувалось би. Йдуть свята і придалось би.

Аж тепер відкрились йому очі, що так було найкраще, та був на себе лихий, чому він того сам не догадався, або його практична ґаздиня Мелянця. Тепер ще треба буде заплатити дома фякрові два золоті, бо з тим усім певно не затаскається до дому пішки.

Та пропало! На найближчій стації грубий громадянин висів, а індичка кивнула привітно головкою на прощання. Їй збиралося на сон. Присіла на лавці і сховала головку під крило. Пасажирів ставало щораз менше. Навіть і мама з покривдженим хлопцем кудись пропала.

Наближувалася своя стація. Він заметушився; треба швидко вилазити, бо поїзд стоїть тут дуже коротко.

Не знав як собі дати раду. Тоді один з товаришів подорожі каже:

— Ви виходьте з індичкою, а я вам передам валізку через вікно.

— О! дуже вам дякую, — каже, поспішаючи з індичкою під пахою з воза.

Станув під вікном, що вже було відсунене і добрий товариш подорожі наставив йому валізку. Поставив індичку на землю і взяв обома руками за валізку, бо до вікна було доволі високо.

Та в той мент сталося щось несподіваного. Індичка або була заспана, або не знала залізничих приписів. Вона підбігла на рейки під колесо, поїзд рушив, а колесо відрубало бідній японці головку мов сокирою. Вона сердешна в смертельних судорогах якось так скрутилася, що всім тілом лягла на рейки, а тоді дальше колесо роздавило її на хамів. Коли поїзд віїхав, на рейках лежала липка маса. Він сплюнув з пересердя, закляв усіми чортами, відвернувся і побіг до виходу. Сів на фякра і казав гнати, що сили до дому.

Жінка не могла довго нічого довідатися, аж по вечері оповів їй свої пригоди. А вона йому на це:

— А не говорила я, що найкраще було би виграти млинок?

—ı—

про військову кольонізацію!! Колиж пп. редактори є „Поранників" думають, що серед таких відносин українські політики повинні бути настільки захоплені заявою п. Перацького, щоби забули про дійсність і відмовилися від своїх добрих прав доходити справедливости між іншим і на форумі Ліґи Націй, — то вони справді такі наївні, що повинні закинути писати політичні статті: хай би краще займалися справами Ґорґонової і бандита Вашкевича...

Стаття п. н. „Погана прислуга" у „Ґазеті Поранній" є дійсно найгіршою прислугою ідеї, задля якої нібито „Ґаз. Пор." ту статтю помістила. Бо така стаття лише далі затроює невиносиму атмосферу й далі переконує українців, як мало можна рахувати на політичний такт і розум по другому боці.

Свято Соборности у Празі.

В дні 23. січня відбулася у Празі, зорганізована міжорганізаційним комітетом на чолі з проф. Ф. Шевцем, святочна академія в честь актів з днів 22. січня 1918 та 1919. Після вступної промови проф. Шевця виголошено три реферати.

Першим говорив сенатор С. Шелухін. Доказував тезу про правну коректність цих актів. Висловив теж думку, щоби наші юристи подрібно справу перестудіювали та щоби ми більше покликалися на ці правні акти перед чужиною, як це роблять інші народи, нпр. чехи, серби то що.

Далі прочитав свій реферат інж. Галька. Змалював ситуацію на західних землях перед та в час видання акту 22. січня 1919 року, підкресливши знану свідомість та зорганізованість галицького українського громадянства: селян та інтеліґенції. З цього організованого громадянства виплила й свідома дисциплінована УГА.

Вкінці прийшов до слова М. Шаповал. На превеликий жаль, п. Шаповал — як звичайно — забув, де він, перед якою авдиторією і навіщо вона зібралася, і вшкварив наскрізь демаґоґічну промову, прославляючи в ній весь час себе самого, як найбільшого українського „організатора революції". При цій нагоді зводив рахунки зі своїми політичними й особистими противниками та оповів чимало подробиць про часи гетьманату, протигетьманське повстання, переговори з більшовиками ітд., — подробиць, які може самі собою є цікаві, але не стояли в найменшому звязку з урочистим святкуванням роковин української соборности. Зіпсув лише М. Шаповал гарне враження двох перших рефератів, залишив по собі почуття несмаку та зайвий раз переконав слухачів, що не слід його випускати перед людей.

К. Р.

Кандидатури на президента німецької республики.

Гітлер і Гінденбурґ.

БЕРЛІН, 29. І. ПАТ. В останніх днях велися між провідниками націонал-соціялістичної і німецько-національної партії переговори в справі вибору президента німецької республики. Наслідком цих конференцій націонал-соціялістична партія має виступити 3. лютого з власним кандидатом в особі Гітлера або міністра в турингському уряді, д-ра Фріка. На основі інформацій „Дойтше Альґ. Цтґ." міродатні чинники націонал-соціялістичної партії натискають на Гітлера, щоби згодився на висунення своєї кандидатури. Німецьке горожанство має дістати в цьому випадку шляхом номінації на надзвичайного професора політехніки в Бравншвайґу, де міністром внутрішніх справ є провідник націонал-соціялістів Фляґе.

Одночасно зачувати, що спеціяльний комітет має висунути знову кандидатуру Гінденбурґа.

—o—

РОЗПРАВА ПРОТИ Б. ПОСЛІВ прал. о. Куницького та д-ра Заваликута.

Пятий день розправи.

Розправа в пятницю, 29. ц. м. була присвячена вічам обв. посла д-ра Заваликута в Шидлівцях і Зеленій та подіям у Товстенькому.

Перший зізнавав свід. *Андрій Кулеша*, літ 38, римокат., господар із Шидловець. Віче у Шидлівцях було в грудні 1929 р. Громада просила посла Заваликута, щоби приїхав до села і дав їм пораду в справі громадських ґрунтів, положених на радянському боці. Що пос. Заваликут говорив на цьому вічу, свідок не памятає, бо це було тому три роки. Предсідник пробує йому помогти, але свідок мовчить або говорить щось без звязку.

Обор д-р Біляк: Чи то було віче, за яке начальник громади, що був на ньому предсідником, був потім караний?

Свід.: Ні, він не був караний.

Предсідник стверджує, що війт наслідком донесення поліції був за це віче караний 14-денним арештом.

Обв. Заваликут: Був укараний, але наслідком внесеної апеляції кари не відбув.

Більше зізнавав свідок *Юзеф Вітковський*, громадський писар із Шидловець, римо-кат. Віче у Шидлівцях скликав начальник громади, повідомивши громадян, що приїде пос. Заваликут. Нарід домагався якоїсь поради в справі тих ґрунтів за границею, або відшкодування, або позички на викупно. Про що говорив пос. Завааликут, свідок не памятає. Щось про державний бюджет, про видатки на військо, на поліцію та урядників...

Предсідник відчитує зізнання свідка у слідчого судді, де він згадав про Раду Амбасадорів, що приділила Сх. Галичину для Польщі, про податкові тягарі на військо і поліцію, що український нарід мусить проти того боронитися та що взагалі ціла промова була підбурююча.

Свід.: Так щось було.

Предс.: Чи нарід був підбурений проти поляків?

Свід.: Поляки щось там нарікали, але нарід не був підбурений, по вічу був спокій.

Взагалі свідок зізнає баламутно, раз притакує, другий раз тому перечить, або каже, що не знає. Не може рішитися, чи зізнавати за чи проти обвинуваченого, бо їздив з ним в делеґації до Варшави в справі громадських ґрунтів.

Предс.: Ви запросили пос. Завааликута, щоба дав вам пораду в справі ґрунтів, а він зробив вам політичне віче.

Свід.: Так.

Обор. д-р *Біляк:* Чи пос. Завааликут говорив наперед в справі ґрунтів, а потому про політику?

Свід.: Наперед в справі ґрунтів.

Обор. д-р *Біляк:* Чи говорив про позичку у Варшаві? *Свід.:* Так. *Обор.:* Чи говорив, що та справа звязана з державним бюджетом, що наперед є видатки на військо, на поліцію, на урядників? *Свід.:* Так. *Обор.:* Чи говорив може, що не треба слухати влади? *Свід.:* Ні. *Обор.:* Чи люди уважали після того віча пос. Завааликута своїм добродієм? *Св.:* Так. *Обор.:* Не уважали його за свого ворога? *Свід.:* Ні, були вдячні за поміч, я сам їздив з ним до Варшави.

Предсідник: Чи говорив, щоби українці протестували проти прилучення Сх. Галичини до Польщі? *Свідок:* Не памятаю. Предс.: Чи говорив про податкові тягарі, про військо? *Свід.:* Так, щось там було. *Предс.:* Чи називав кого „кишеневими батярами"? *Свід.:* Не памятаю. *Предс.:* Чи говорив, що Польща не дістане позички в Америки? *Свід.:* Не памятаю.

Предсідник відчитує слідуючі зізнання свідка, де він про всі ті точі згадує, та зазначує,

Лист із Парижа.

Академія в роковини соборности України. — Український відчит у Товаристві Франц. Товариства Славянознавців.

Українська громада в Парижі, одна із перших українських громадських організацій на території Франції, обєднує всіх українських еміґрантів, без огляду на їхні партійні погляди. Цього року влаштувала вона 23. січня традиційну святочну академію в роковини проголошення соборности України.

Вже на годину на призначений час академії почали прибувати еміґранти, делеґації та члени українських організацій з околиць Парижа та провінції. Голова „Просвіти" в Іврі п. Юрків, голова „Просвіти" в Шовзі Ле Роа п. Підкович, голова Допомогового Товариства в Ольнай п. Климів, члени Ради Української Громади в Біянкурі, члени Студентської Громади у Франції з головою п. Киселицею. Реферат виголосив п. Бойків.

Цьогож вечора зібрали 133 франків на інвалідів, сиріт і вдів, яких батьки поклали свої буйні голови за краще майбутнє свого народу.

25. січня в будинку париської „Національної Школи східних мов" відбулися річні збори Франц. Товариства Славянознавців, на чолі якого стоїть світової слави вчений Антуан Мее.

На цих зборах Ілько Борщак прочитав відчит про рукописну українську граматику, яку зложив в 1643 р. латинською мовою Іван Ужевич, з Київщини, підчас його перебування у Парижі, де він був студентом Сорбони.

Розповівши коротко про українську культуру 16—17 в., про студентів українців, що вчилися в Сорбоні, референт дав докладну аналізу рукопису Ужевича, який переховується в „Національній Бібліотеці" і зазначив, що він вимовлятиме церковно-славянські слова так, як їх вимовляли на Україні в XVII в. аж до часу, як Петро Великий спеціяльним указом завів російську вимову.

Під граматичним оглядом рукопис Ужевича є цікавою спробою скласти граматику тодішньої укр. літературної мови на зразок латинської граматики й в цьому, на думку референта лежить значіння париського рукопису. Попередні граматики, як наприклад, Адельфотес (1591), граматики Зизанія (1596), Мелетія Смотрицького (1619) складалися на зразок грецьких граматик.

Метою Ужевича було, очевидно, ознайомити французів зі своєю мовою й користався він певно латинською граматикою Доната, тоді вельми розповсюдженою. П. Борщак навів силу слів з лексіки Ужевича, які абсолютно подібні до нашої сучасної мови. Цікаве є порівнання, яке Ужевич робить між українською та іншими славянськими мовами.

Над відчитом розвинулася широка дискусія, в якій брали участь Антуан Мее, проф. Поль Буає, директор Школи Східних Мов, проф. сербо-хорватської літератури Ваян, абат Кене, відомий своїми студіями про Чаадаева, російського фільософа, та інші присутні вчені. Всі підкреслювали вагу рукопису Ужевича, погодившись одностайно, що українське походження автора не підлягає сумніву, хоч сам він підписався „Славянин". П. Мее зауважив, що з реферату видно, що Ужевич була людина освічена, прегарно знайома зі славянською та латинською мовою.

Рукопис Ужевича за редакцією І. Борщака появиться друком в орґані Французького Славістичного Товариства.

що промовець робив „злосліве доцінкі" під адресою поляків, чим хотів підюдити один нарід проти другого, бо поляки були пригноблені а „русіні" задоволені. Чи те все правда?

Свід. Так...

Обор. д-р *Ганкевич* домагається вияснення, як то списувано той протокол, але предсідник не допускає до того.

Обор. д-р *Біляк:* Чи пос. Заваликут виглядав на такого, що підбурює нарід?

Свід.: Ні.

Предсідник: А чомуж ви так зізнали?

Свідок дає баламутні відповіди. Оповідає, що на другий день комендант постерунку взяв його та інших до громадської канцелярії, випитувався про віче й списував протокол.

Обор. д-р *Біляк:* Отже нарід уважав пос. Заваликута за свого добродія? — Так. — Не уважав його за бунтівника? — Ні. — Ані навіть поляки? — Ні. — А ви, будучи поляком, як уважали? — Свідок не знає, що сказати.

Обор. д-р *Ганкевич:* Чи ви звернулися до пос. Заваликута за поміччю? — Я особисто ні, бо не маю за границею ґрунту, але я був також за тим. — Він приїхав вам помогти, а ви пішли з доносами на нього до поліції! — Поліція сама випитувала нас про віче! — Чи ви, як поляк, були обурені тим, що він говорив? — Я, як поляк, не був обурений. — А як прийшов постерунковий та учитель і питали, про що говорено на вічу, чи ви їх інформували? — Свідок відповідає баламутно.

Дальші допити д-ра Ганкевича предсідник ухилив.

Прокуратор: А як пос. Заваликут назвав там когось „кишеневими батярами", то чи вас, як поляка, це заболіло?

Свідок: Так.

Обор. д-р *Біляк:* Коли пос. Заваликут назвав поліцію „кишеневими батярами", чи він говорив по українськи чи по польськи. — Я не знаю української мови тільки руську. — Нехай буде і так, отже в якій мові він ужив тих слів? — Свідок відповідає неясно, каже, що чув щось таке, але нині добре собі не пригадує. — А може ви української промови посла добре не розуміли? — Я вже добре не памятаю.

Предсідник: У слідчому протоколі ви сказали, що він поліцію назвав „кишеневими батярами".

Виявляється довший діяльоґ між прокуратором і свідками на тему свободи зізнань.

Обв. *Заваликут:* Ви сказали, що я вжив слів „кишеневі батяри". Чи я говорив про аґентів поліції, чи її конфідентів? Чи може я назвав їх інакше? Бо конфіденти є в кожній громаді і то їх назвав я, але не батярами тільки „тихолазами", бо влазять в душу кожної людини

Свідок: Я не памятаю.

На запит обвинуваченого свідок розказує широко про свій інцидент з Ільчишином, спільником млина. Він затягнув його на горівку, опоїв, а потім набив, мовлячи: „Ти чого доносив поліції на нашого посла?"

Такого самого покрою був дальший свідок *Міхал Шойна*, літ 47, селянин із Шидловець. Про віче в цьому селі може не багато певного сказати. Війт заповів віче в школі і свідок пішов, бо пос. Заваликут мав говорити про громадські ґрунти за границею. Крім того говорив про державні видатки на військо і про якихсь „батярів".

Предс.: Хто мали бути ті „батяри"?

Свід.: Не знаю.

При допомозі предсідника каже, що промовець говорив про рішення Ради Амбасадорів, про державні видатки, про податки, що Польща не може дістати позички, бо не має за границею довіря, про вивіз свиней до Румунії, яка їх не хоче, бо має досить своїх свиней.

Предсідник: Чи були які злобні замітки? — *Свід.:* Ні, не було. — Чи бунтував проти поляків — Свідок дає неясну відповідь. — Чи по тім вічу люди живуть між собою згідно? — Чують до себе якусь ненависть.

В 10. РОКОВИНИ СМЕРТИ

о. Івана Дашкевича

пароха в Тустановичах

відправиться поминальне Богослуження у вівторок 2. лютого в год. 8. рано в Волоській Церкві у Львові.

Обор. д-р *Ганкевич:* До кого відносилися слова „кишеневі батяри"?

Свід.: Не знаю.

Оборонець просить ствердити це в протоколі.

Обор. д-р *Біляк:* А може би ви сказали, до кого відносилися слова „батяри", до аґентів чи конфідентів? — *Свід.:* Не памятаю.

Предсідник: А то, що ви говорили в протоколі, правда? *Свід.:* Правда.

В тій самій справі питає теж прокуратор, але свідок відповідає: Не памятаю.

Обвин. *Заваликут:* Чи я говорив про трактат ризький, чи версайський? — *Свід.:* Я не знаю. — *Обвин.:* А чому ви говорили, що я говорив про ризький трактат? — *Свід.:* Не памятаю. — *Обв.:* А про що говорили в ризькім трактаті і версайськім?

Предсідник ухилює це питання.

Обвин. *Заваликут:* Бо я говорив іменно про версайський трактат, а не про ризький. До свідка:

— Чи я говорив про тихолазів і мав на думці конфідентів? І що значить аґент а що конфідент?

Свідок мовчить, на інші питання не дає ясної відповіди.

Один з присяглих суддів до обвинуваченого: Чи по тім вічу ви зараз виїхали із Шидловець, чи лишилися?

Обв.: Лишився на короткий час і говорив про громадські ґрунти з українсько-польським комітетом.

Після півгодинної перерви зізнавав свідок *Владислав Юрковський*, римо-кат., господар із Шидловець. На вічу був при кінці і нічого не тямить. В слідстві говорив, що пос. Заваликут промовляв про військо, поліцію, свині та що підбурював проти поляків.

Обор. д-р *Біляк:* Чи ви то чули? — Ні, то оповідали інші люди. — Чи ви були також обурені? — Ні, я не чув того.

Свідок *Филип Федина*, комендант постерунку, тепер в Ходорові, літ 35, римо-кат. На вічу в Шидлівцях не був, але довідався про нього на другий або третій день. А що це було віче „нелеґальне", то стягнув від людей інформації, про що на вічу говорено. Отже пос. Заваликут говорив про прилучення Схід. Галичини до Польщі, що українці зроблять так, як вони схочуть, що Україна мусить бути незалежна, що польський уряд стратив за границею довіря, про податки, про 40 проц. видатків на військо і на поліцію, що назвав тайну поліцію „батярами".

На пригадки предсідника зазначує, що поляки були дуже обурені, що в селі настав фермент, тертя, а один українець, Михайло Федчишин за небезпечні погрози був навіть караний. Сказав, що „ми вас всіх виріжемо".

Обвин. *Заваликут:* Звідки ви знаєте, що я говорив про незалежність (неподлеґлосьць) України, коли ані один свідок того не зізнав.

Свід.: Я того не видумав, так мені люди говорили.

Обв.: Звідки знаєте, що у селі настав фермент і що українці грозили вирізанням поляків?

Свід.: Так грозив Федчишин.

Обвин.: А чи „тертям" була та суперечка Вітковського з Ільчишином за млин?

Свід: То було що іншого.

Обвин.: Чи ви знаєте, що по вічу в Шидлівцях громадська депутація їздила зі мною до Варшави? Чи це були також тертя?

Свідок збитий з пантелику.

Опісля предсідник спитав про голосні події в *Товстенькім*, де на Зелені Свята комісар староства заборонив похід до памятника в честь українських поляглих і свідок був тим, що розігнав процесію. Свідок каже, що після заборони походу, пос. Заваликут виголосив такі слова: „Український народе! На нашій українській землі не вільно обходити українського свята!" І сказав до комісаря, що за свій вчинок буде відповідати разом зі старостою перед вищою владою

Обор. д-р *Біляк* питає свідка, чи знає він, що то була церковна процесія зі священиками й хоругвами, а в процесії взяли участь представники ріжних світських орґанізацій, як це водиться на інших церковних святах, як Боже Тіло і т. п.

Свідок: То що іннеґо.

Д-р Біляк: Чи знаєте, що та справа була предметом воєвідських доходжень?

Свід.: Ні, не знаю.

Обвин. *Заваликут:* Чи пригадуєте собі, що ви разом з постерунковим Абрамовичем розганяли процесію, вдерлися між людей і кидали за ними баґнетом?

Свід.: Я того не робив.

Предсідник ухиляє дальші питання на цю тему.

На питання прокуратора обвин. Заваликут стверджує, що він вніс на поліцію за її поведення у Товстенькім донесення до воєвідства, а коли староство нічого не наказало, віднісся до міністерства внутрішніх справ і вніс інтерпеляцію в соймі. Наслідком інтерпеляції обвинуваченого приїздив на слідство делеґат з міністерства, бо староство не хотіло нічого про це знати

На питання обор. Біляка зізнає, що був на посольському вічу в Коцюбинчиках, знає про що там говорили (про шкільництво), але ніякого поліційного вжитку не зробив.

Свідки Данило Гуран і Данило Фуряк не явилися на розправу і тому предсідник відчитав тільки їхні слідчі зізнання в справі віча у Мшанці.

Дальший свідок *Павло Музика*, літ 42, греко-кат, рільник, має зізнавати в справі віча у Зеленій, але нічого не памятає, бо це давно було. Предсідник пригадує йому його зізнання зі слідства, натякає на ріжні справи, про які говорив на вічу пос. Заваликут, але свідок на всьо має одну відповідь: не знаю, не памятаю. Може пригадати собі тільки те, що була мова про виходки. На основі питань д-ра Біляка виходить, що він не розуміє польської мови. Стверджує, що після віча в селі був спокій.

Свідок *Юзеф Шкляр*, літ 53, римокат., коваль із Сидорова, зізнає по українськи. На вічу в Зеленій був, але не знає, що пос. Заваликут говорив, бо їхав передтим цілу ніч із Чорткова, був перетомлений і підчас віча кілька разів здрімався. Говорили щось, чому збіже тане, чому нема грошей, про невдалу заграничну позичку, але подрібно не годен сказати.

Нічого нового не внесли зізнання свідка Івана *Катрусяка*, літ 76, господаря із Зеленої. Він майже нічого не памятає.

Різко вибивалися зізнання Гната *Петрика*, літ 33, греко-кат., господаря із Зеленої. Це тип свідомого українця читальника, що визнається в народніх справах. На вічу в Зеленій був, властиво була це довірочна нарада за запрошеннями, і тямить, про що пос. Заваликут говорив. Наперед здав звіт з діяльности Укр. Парляментарної Репрезентації, опісля говорив про страти українського шкільництва, що із 3.600 народніх шкіл спало на 600, про невдалу шкільну плебісцитову акцію, про проєктовану підвишку податків, про санітарні розпорядки на селах, за які поліція накладає на людей кари і т. п.

Обор. д-р *Біляк:* Чи як була бесіда про виходки, чи може пос. Заваликут закликав людей до спротиву?

Свідок: Ні, казав робити порядки, а тоді поліція не буде карати.

Після цього предсідник відложив розправу на другий день.

ОСТАННІ ВІСТИ

З УКРАЇНСЬКОЇ ДІЯЛЬНОСТИ В ЖЕНЕВІ.

Зі Женеви повідомляють, що українські кола основують бюлетинове та пропагандове бюро на Ке де Монт. До Женеви приїхав теж відомий українець Макогон, емігрант оженений з американкою. Він привіз із собою багато матеріялу, який йому передали ам. українські установи.

ВІДКИНЕНІ ВНЕСЕННЯ.

Сойм відкинув внесення опозиції про надзв. комісію в берестейській справі та вязничного реґуляміну. Найближче засідання сойму 4. II.

ВІДПОВІДЬ МІН. ПЕРАЦЬКОГО НА ІНТЕРПЕЛЯЦІЮ УКРАЇНСЬКОГО КЛЮБУ.

Мін. Перацький прислав відповідь на інтерпеляцію пос. Матчака і тов. з Українського Клюбу у справі надужить поліції при переслуханні арештованих людей зі с. Чижикова (пов. Львів). З виясненъ виходить, що 15. жовтня м. р. арештували в Гаях 9 тамошніх людей під закидом, що вибили шиби. Міністер заявляє, що приказав перевести слідство. Хоч вини поліції не доказано, то **міністер прийшов до висновку, що поліція могла бити арештованих, щоби вимусити зізнання.** Тому міністер приказав перенести ст. постерункового Ів. Шмідта, команданта в Гаях, Вал. Новака, команданта станиці в Винниках і пост. Ант. Коженьовського в Гаях. Міністер приказав теж перевести дисц. слідство, а вислід передати прокураторові, щоби згаданих поліцаїв притягти до карно-суд. відповідальности. Міністер не бачить потреби видавати дальші розпорядки в тій справі.

РОЗВЯЗАННЯ ФР. ПАРЛЯМЕНТУ.

Французький парлямент розвяжуть 15. III. Новий парлямент почне наради 1. червня. Вибори почнуться 22. V., себто після виборів у Німеччині.

НОВИЙ УРЯД В АВСТРІЇ.

Прийшло до порозуміння між хр.-суспільниками і сельсоюзом у справі кабінету в Австрії. Канцлер: д-р Буреш; до нього належатимуть і закорд. справи. Віцеканцлер: дотеперішній міністер вн. справ Вінклер (голова Сельсоюзу).

ТРАҐЕДІЯ ПІДВОДНОГО ЧОВНА.

Шеф англ. адміраліції видав приказ здержати пошукування підводного човна М. 2., бо пропала всяка надія добути його з морських глибин. Виявилося, що капітан одного корабля бачив на морі сніп світла, потім глухий вибух. Тому здогадуються, що на човні наступив вибух і залога згинула.

ЯПОНЦІ БОМБАРДУЮТЬ ШАНГАЙ.

Гол. командуючий яп. військ видав приказ бомбардувати Ча-Пеі (дільниця Шангаю). Бомбардування з літаків тревало від 4. год. рано до сходу сонця. Японці обстрілюють вулиці зі скорострілів. Китайці наступали при помочі панц. поїздів. У Шангаї пожежа. Згинуло багато безборонних мешканців. Має приїхати 12 яп. панцирних кораблів.

Одна бомба, скинена з яп. літака, впала у міжнар. дільниці та заподіяла великі шкоди.

Першою причиною наступу японців на Шангай є нібито бомбовий замах на японський конзулят, у якому підозрівають китайську організацію „Відважся згинути“. Японці впевняють, що китайці перші почали стріляти з форту Візунг на японську фльоту.

—о—

НОВИНКИ

— **Магазин постелі Р. Джала, Львів, вул. Хорущина 5.** (біля кіна „Аполльо“) поручає по найнижчих цінах, ковдри, матераци і постіль. Переробляє ковдри по 6 зол., матераци по 8 зол. 786 34—100

— **Першорядна українська фризієрня** Т. Кутковського, Львів, вул. Блахарська 11, тел. 93—21. 1070 17-?

— **Швальня** кооп. „Труд“, Львів, Ринок 39. — шиє **дешево** блюзки, шляфроки, піжами, фартушки, склепові та бюрові плащі і т. д. Організуючи при наших дотеперішніх робітнях суконь і біля цей новий відділ хочемо дати Вп. Публиці змогу, щоби давала до нас замовлення також і з теперішніх дешевих матеріялів, при яких ціни за роботу мусять бути також дешеві. 1256 3-3

— **Приймаю як давніше в моїм заведенні при вул. Сикстуській ч. 17 від 9—1 і 3—6. — Насс.** 1309 1—4

— **Голова УНДО д-р Дмитро Левицький занедужав.** З Варшави дістаємо інформації про те, що там занедужав на грипу голова УНДО й Укр. Парляментарної Репрезентації д-р Дмитро Левицький. Недужий лежить у соймовому готелі. Наслідком недуги не може, очевидно, брати участи в працях Клюбу та соймових комісій. Співчуваючи глибоко недужому, бажаємо йому якнайскорішого повороту до здоровля і до Львова.

— **Реактивування Кружка „Рідної Школи“ в Бережанах.** Староство в Бережанах постановою з 11. січня 1932, ч. 4613/30 відкликало свій рескрипт з 10. листопада 1931 і тимсамим привернуло Кружкові „Рідної Школи“ в Бережанах його права. Журн. „Рідна Школа“ (ч. 2) подаючи це до відома, подає такі заваги: — З цього випадку бачимо, що не добре роблять ті люди, що не добиваються своїх прав — мовляв — „серед теперішніх обставин це й так нічого не поможе!“ — На цьому прикладі наглядно бачимо, бувають часом випадки, що гідна постановка справи віднесить успіх. Тому за свої права боротися в кожному випадку витревало і через всі інстанції аж до остаточної побіди.

— **Англієць на судовій розправі в Бережанах.** Як ми вже згадували в англійському деннику „Манчестер Ґардіян“ з 18-го і 19-го ц. м. находимо дві статті від власного кореспондента з процесу проти 12 політичних вязнів у Бережанах. Англійський кореспондент присутний на розправі дуже добре зорієнтований у змісті обвинувачення, в подіях, які довели селян і студентів до салі судової розправи і в загальних обставинах. Він поінформований про особи поодиноких обвинувачених і свідків і навіть стежить за гутірками між ними. Для англійця, що звик до інших метод судової процедури, процес ріжними своїми моментами робить враження якоїсь „східної“ церемонії, на яку він глядить із острахом.

— **Просвітянський хор під проводом В. Оставшевського буде співати коляди в церкві св. Юра в неділю 31. І. п. р. в 12 год. полудня.**

— **Концерт у Станиславові.** Станиславівський Боян уладжує дня 7. лютого в салі „Сокола“ у Станиславові в 8. год. вечора концерт відомих наших арт.-співаків: оперового співака М. Голинського (геройський тенор) і п-ні Шмериковської - Приймової (меццо-сопран). У програмі м. і. ще неспівані твори наших композиторів. З двома точками виступить також станиславівський „Боян“ у збільшеному складі.

— **Проти визиску в театрі Карабіневича.** Ми одержали такий лист із Кольбушови: „Ми артисти — Марія Айдарова, Стефанія Скобельська, Марґарета Чугайова, Микола Айдарів, Петро Збатанів, Павло Чугай та Володимир Стопа — прохаємо Хв. Редакцію видрукувати наш лист на сторінках Вашої всіми поважаної газети та остерегти таким чином артистів перед приступленням до театру Панаса Карабіневича. Карабіневич не виплачував гаж артистам кілька місяців, не зважаючи на те, що мав добрі каси в деяких містах, а цих грошей вистало зовсім на виповнення принятих на себе зобовязань тимбільше, що склад театру був невеликий (13 осіб) і умовлені ґажі — мізерні. Невиплачування ґаж, погана поведінка з артистами, повне занедбання артизму (недостача потрібних лаштунків, бутафорії та одягів) примусили нас подбати про свою особисту гідність і вийти з того тзв. театру (!) в числі 7 осіб. З правдивою пошаною **артисти**“.

— **Піврічні ферії.** Міністерство освіти повідомляє, що в цьому шкільн. році підчас шкільних піврічних ферій молодь користатиме зі знижкових залізничих білетів.

— **Ідейний товариш-сельРоб.** Пишуть нам з Комарна: „В часописі „СельРоб“, органі партії „Української Сел.-Роб. Соц. Єдности“ днія 17. січня 1932 (ч. 261) появилася нотатка під заголовком „Арештування в Комарнянщині“ такого змісту: „Останніми часами арештували тов. Звізлу Миколу з с. Підзвіриниця, пов. Рудки, в звязку з 7-им листопада. Його перевезли з Комарна до тюрми в Самборі. Тов. Сенину Івана з того самого села звільнили“. Зі згаданої нотатки виходило би, що арештували якогось ідейного сельроба за його партійну працю. Тимчасом згаданий тов. сельроб є ніхто інший, як Звізла Микола, кілька разів караний за крадіж кожухів і т. п. річей. Сенина Іван, котрого суд звільнив — це молоденький хлопчина, котрий навіть поняття не має про те, що йому казали робити сельроби і через те суд його звільнив. От з таких-то „товаришів“ рекрутується сельробівська партія в Комарнянщині. З обовязку подаємо це до відома іншим повітам, бо може і в їхніх околицях є такі „ідейні товариші“, як згаданий Звізла. **Комарнянець**“.

—о—

З театру.

Великий Театр: „МАДАМ БАТЕРФЛЯЙ“. Виступ п. Олександри Любич.

У виставленій на днях опері Пучінія „Мадам Батерфляй“ почули ми вперше по довгих роках розлуки нашу співачку **Олександру Любич (Параховяк)**, що співала заголовну партію. П-і Любич-Параховяк, колишня учениця покійного Олександра Мишуги, що про нього висказується завсіди з найбільшим піітизмом, — співає з великим чуттям і внутрішнім переживанням, так, як учив її славний маестро. І хоч наша артистка не може імпонувати силою свого голосу, то проте дала нам креацію високомистецьку і наскрізь природну, шляхотно відчуту і продуману до найменших подробиць. Голос п-і Параховяк легкий, мягкий, наскрізь ліричний і пригадує спів соловейка, тому не диво, що спеціяльно в такій опері, як „Мадам Батерфляй“, мала вона прегарне поле до попису, з чого й вивязалася з повним успіхом. Колиж до цього ще додати, що наша співачка презентується дуже гарно на сцені, то зрозуміємо, що її креація випала прегарно і під вокальним і під сценічним оглядом та вповні вдоволила численно зібрану публику, що не жалувала їй своїх оплесків.

Партнерами п-і Параховяк були: **Бедлевич** (що по довшій відсутности виступив знову у Львові) в ролі Пінкертона і **Ворх** в ролі американського консуля та п. **Ґінґлерівна** (Сузукі). Диригував п. **Д. Польціневі.** **І. Н.**

Великий Театр: „РІҐОЛЕТТО“ — опера в 4 актах Вердія.

Вісімдесять літ минуло від премієри цієї опери безсмертного Вердія (1851 у Венеції, 1852 у Відні), а проте вона донині панує всевладно на оперних сценах цілого світу. І вчора пройшла вона з великим успіхом на сцені великого театру, в першу чергу завдяки креації **Моссаковського** в заголовній партії, що зумів вдоволити і під голосовим і під сценічним оглядом навіть найвибагливіших видців. Справді: голос Моссаковського імпонує не тільки барвою і силою, але й шириною скалі і вирівнанням у всіх тонах.

Поруч Моссаковського слід назвати **К. Чарнецького** (князь), що відому пісню „Жінки зміннії є“ мусів повторяти при отворенії сцені, **Ольгу Ольгіну** (Ґільда), **Ужейка** (Спарафуціле) і **Галінську** (Маґдалина). Цілість вів вправною рукою дир. Польцінетті.

Вистава замітна ще тим, що одні партії співано по італійськи, інші по польськи, а деякі частинно в одній, а частинно в другій мові. **І. Н.**

СПОРТ.

Виїзд гаківкової дружини „України“ до Черновець.

В пятницю 29. ц. м. виїхала зі Львова в год. 10. рано на товариські змагання до Черновець гаківкова дружина „Україна“. В Чернівцях „Україна“ розіграє три змагання, і можливо, що виїде теж на два змагання до Букарешту. Сподіємося, що цей перший виїзд наших молодих гаківкарів до Черновець увінчається повним успіхом і дружина „Україна“ гідно зарепрезентує там українські барви.

Змагання за чашу Лехії.

Від 29. І. до 13. ІІ. п. р. відбудуться у Львові змагання 6 гаківкових львівських дружин за чашу Лехії. Крім усіх 4 А-клясових клюбів у турнірі братимуть участь і дві Б-кл. дружини: Гасмонея і А. З. С. Тому, що „Україна“ виїхала до Черновець, її участь у цьому турнірі є сумнівна.

„Отава“ розлучилася з Европою.

Після прощальних змагань у Парижі проти тіму, що складався з чужинців, які живуть у Франції, в більшости канадійців, канадійська дружина покинула Европу. „Отава“ побідила той тім 5:1. Із 22 змагань в Европі виграла „Отава“ 18, а тільки два ремісувала. Відношення воріт 173:17 в її користь.

Друга невдача польських спортовців в Америці.

28. І. польська дружина гаківкарів розіграла другий з черги передолімпійський меч у Нюйорку з місцевою дружиною Крусент. Меч закінчився перемогою американців у відношенні 5:1. Це друга з черги невдача поляків в Америці, та ще тим більша, бо програли у відношенні багато гіршім, ніж у Бостоні.

—о—

ОГОЛОШЕННЯ

Театри.

Львівський Український Театр „Цвіркун“ (саля Ремісничої Палати, Стрілецька пл. ч. 7).

Неділя, 31. ІІ., год. 3.30 попол. „Сараєво“ — песа Бандровського.

Неділя, 31. І., год. 7.30 веч. „**Черці**“ — весела комедія С. Гіляра. Премієра.

Вівторок, 2. ІІ., год. 7.30 веч. „**Черці**“ — комедія С. Гіляра.

Великий Театр.

Субота, 30. І., год. 8. веч. 1. „Чорна дама з сонетів“. 2. „Вовки в ночі“.

Неділя, 31. січня, год. 3.30 попол. „Галька“.

Неділя, 31. І., год. 8. веч. 1. „Чорна дама“. 2. „Вовки в ночі“.

Понеділок, 1. ІІ., год. 8. веч. 1. „Чорна дама з сонетів“. 2. „Вовки в ночі“.

Театр Ріжнородностей.

Субота, 30. І., год. 8. веч. „Роксі“.
Неділя, 31. І., год. 4. попол. „Роксі“.
Неділя, 31. І., год. 8. веч. „Роксі“
Понеділок, 1. ІІ., год. 8. веч. „Роксі“ (продана вистава).

Кіна.

АПОЛЬО: „Удани, удани“!

КАСІНО: „Роман“ (із Гретою Ґарбо).

КОПЕРНИК: „Тайна секретарки“ та „Пригоди Томи Соєра“

ЛЕВ: „Мексиканка“.

МАРУСЕНЬКА: „Тайна секретарки“ та „Пригоди Томи Соєра“.

МІРАЖ: „Геть із коханням!“ (Ліліяна Гарвей).

ОАЗА: „Смолоскип“.

ПАН: „Сірий дім“.

ПАЛЯС: „Чотирьох із леґії“

ПАСАЖ: „Кровавий напад на фарму“ (Вільг. Лягден) і звуковий додаток.

ПРОМІНЬ: „Княжна джезбенду“.

СОНЦЕ: „Пат і Патахон як людоїди“.

СТИЛЕВЕ: „Знакома із спального вагону“ (Марлена Дітріх).

УТІХА: „Козацьке кохання“ та „Прикордонний леґіон“.

ХИМЕРА: „Ранго“ та звуковий додаток.

Програма радіо.

Понеділок, 1. лютого 1932.

Ляйпціґ (259,3) 16.00 Концерт. **Моравська Острава** (263,4) 18.25 Поезії. **Брно** (341,7) 21.00 Концерт. **Льондон** (355,9) 19.30 Концерт. **Гельсінгфорс** (368,1) 19.15 Пісні. **Гамбурґ** (372,2) 18.15 „Зеркало світового господарства“. **Букарешт** (394,2) 20.00 Концерт. **Берлін** (418) 15.40 „Берлін між вечором і ранком“. **Рим** (441,2) 17.30 Концерт. **Лянгенберг** (472,4) 20.00 „Пісні майорівців“. **Прага** (488,6) 18.25 „Техніка в сучасній літературі“. **Міляно** (501,7) 21.00 Концерт. **Відень** (517,2) 18.15 „Курс астрономії“. **Рига** (525,4) 20.25 Лотиські пісні. **Мінхен** (532,9) 16.20 Концерт. **Будапешт** (550,5) 21.45 Танкова музика. **Осльо** (1083) 22.05 Популярна музика“.

Вівторок, 2. лютого 1932.

Ляйпціґ (259,3) 16.30 Концерт. **Гельсінгфорс** (368,1) 18.40 Пісні. **Гамбурґ** (372,2) 12.30 Концерт. **Букарешт** (394,2) 21.05 Концерт. **Берлін** (418) 20.00 Література. **Рим** (441,2) 17.30 Пісні. **Лянгенберг** (472,4) 18.15 „Релігія та міжнародній мир“. **Прага** (488,6) 21.00 Концерт. **Міляно** (501,7) 21.00 Оперетка. **Брюсель** (509,3) 18.00 Концерт. **Відень** (517,2) 19.35 Концерт. **Рига** (525,4) 19.05 Карнавалова музика. **Мінхен** (532,9) 21.20 Концерт. **Будапешт** (550,5) 18.00 Циганська музика.

Львівське радіо.

Неділя, 31. січня 1932.

Львів (380,7) 11.35 „Польська місія в Китаї“. 11.58 Час із Варшави. 12.10 Про погоду дня. 12.15 Шкільний ранок. 14.00 Правничий виклад. 14.25 Народні пісні. 14.45 Господарський виклад. 15.00 Пісні. 15.55 Для молоді. 16.20 Грам. кружок. 16.40 „Боротьба з термометром“. 16.55 Грам. кружок. 17.15 „Рух населення Европи“. 17.30 „Цьогорічний лижварський сезон“. 17.45 Колядки. 18.15 Концерт. 19.00 Всячина. 19.20 Гутірка. 19.35 „Спортовий бюлетин“. 19.45 „Казка“. 20.15 Концерт. 21.55 Література. 22.10 Фортепян. 23.00 Танкова музика.

Понеділок, 1. лютого 1932.

Львів (380,7) 11.45 Перегляд преси. 11.58 Час із Варшави. 12.10 Концерт. 13.10 Про погоду дня. 13.15, 13.40, 14.00, 14.20 Господарські гутірки. 13.55, 14.15, 15.00 Грам. кружки. 15.15 Перегляд звязку. 15.25 Виклад для вчителів. 15.45 Грошева біржа. 15.50 Грам. кружок. 16.05 Для дітвори. 16.20 Навчання французької мови. 16.40 Пісні. 17.00 Грам. кружок. 17.10 „Світ малих планет“. 17.35 Легка музика. 18.35 „Три знаки питання“. 18.50 Всячина. 19.10 „Чоловік на Шлеську“. 19.25 Грам. кружок. 19.30 Спорт. 19.45 Радієвий щоденник. 20.00 „Любовний напиток“. 22.40 Мандоліністи.

ОПОВІСТКИ

За оголошення редакція не відповідає

Робітня Білля кооп. „Труд“, Львів, Ринок 39. виконує солідно і дешево дамське та мужеське білля, а також цілі виправи і т. д. Нова управителька робітні спеціялістка від постільного білля. 1256 2-2

В вівторок 2. лютого 1932. в год. 14. відбудеться в харчівні Академічного Дому Всестудентська Анкета, на якій проф. д-р В. Старосольський зясує положення У. В. Ш. в Ч. С. Р. і на якій узгіднять спосіб поведінки всіх Товариств і Товаришів(ок). Участь усіх Товаришів(ок) обовязкова.

Філія Учительської Громади в Дрогобичі отвирає підготовчий курс до вступних іспитів до І., ІІ. і ІІІ. кл. гімназійної клясичного типу і до IV. кл. гуманістичного типу. Замісцеві учні знайдуть дешеве приміщення в українській, гімназійній бурсі. Наука на підготовчих курсах починається від 5. лютого 1932 р.; зголошення приймає Дирекція гімназії; оплата за науку, для бідних учнів, даром.
1305 1-3

ДРІБНІ ОГОЛОШЕНЯ

За оголошення редакція не відповідає

В СУДОВІЙ ВИШНІ ординує у всіх недугах **Д-р Стефан Матвісів.** 1279 2-2

АГЕНТИ(ТКИ) до продажі артикулів першої потреби на добрих умовинах потрібні. Зголошення: „Імперіял“, Львів, вул. Жовківська ч. 2. 1292 2-2

КІМНАТА фронтова, умебльована, Супінського 8. партер на право, негайно до винайму. 1287 3-3

КУПЛЮ уживану подорожню (portable) машинку до писання „Ундервуд“ або „Ремінгтон“. Зголошення під „Машина“.
1297 2-2

АДВОКАТСЬКИЙ КАНДИДАТ з 4-літньою практикою шукає місця в адвоката за скромною винагородою. Ласкаві зголошення до „Діла“ для „Я. О.“ 1269 3-5

ПРОДАМ 500 сяжнів парцелі в Зимній Воді по 7 зол. Зголошення: Григорій Романович, Львів 25 — Левандівка, Варшавська 87. 1299 1-1

ВИПРОДУЄМО через короткий час висортовані плащі та жіночі сукні в цінах від зол. 15 до зол. 40. Магазин жіночої конфекції **ЯКІВ ПОСАМЕНТ**, Львів, вул. Академічна 2. 1315 1-5

ОГОЛОШЕННЯ

За оголошення редакція не відповідає

НЕЗАБАРОМ БУДЕ ВІДКРИТА

КАВАРНЯ „ПРЕЗИДЕНТ“

Львів, Косцюшка 1. Тел. 106-15

збірне місце товариської еліти.

Величаво уладжений льокаль. Окремі салі для гри. Багатий вибір часописів і ілюстрацій. Добірні страви і напитки. Вечором пригриватиме знаменита джезбендова орхестра. Фамілійний дансінг. Неділі і свята five-o-clock-и. Рекламові ціни.

ВИСТАВА

ЗНИМОК МІЖНАРОДНЬОГО КОНКУРСУ „КОДАК“

в салях МІСЬКОГО МУЗЕЮ АРТИСТИЧНОГО ПРОМИСЛУ у Львові, вул. Гетьманська 20. — Відкрита від дня 31. січня до 14. лютого ц. р. включно, від год. 9-ої до 13-ої і від 16-ої до 20-ої вечір.

Знимки із 47 країв усіх частий світу, які ставали до Міжнародніх Нагород у Женеві, та всі знимки нагороджені у Польщі.

В дні зачинення Вистави льосовання численних премій з чисел катальоґів.

Інформації у фірмі:
КІНОФОТ, Сп. з о. п., пл. Марійська 6/7 і **Іван БУЯК**, Коперника 4.

АДВОКАТ

РОМАН ШЕНКІРИК

відчинив канцелярію

в РОГАТИНІ

і веде її в домі Вп. лікаря В. Галяревича.

Задатком 10 зол. і рати 5 зол.

можна дістати отомани, канапи, фотелі та ріжні меблі у фірмі: Меблевий Дім **„SILESIA“** ЛЬВІВ, БРАЄРІВСЬКА 3.
1206 3-10

Нововідкрита

українська бронзівнича робітня

СТЕФАНА ФЕДИНСЬКОГО

ЛЬВІВ, Личаківська 27 (в подвірю)
виконує
всіляке ЦЕРКОВНЕ ЗНАРЯДДЯ а старе відновляє по найнижчих цінах.
1203 6-?

НАЙМИЛІША РОЗРИВКА.

Радіовідбірник і фотоґрафічний апарат найдешевше і на догідні сплати купите

У ФОТО-РАДІО-ПАЛЯС,

ЛЬВІВ, ПЛ. МАРІЙСЬКА 8. гмах Шпрехера. — Тел. 86-06.

Фотоґрафічна і Радієва робітня на услуги П. Т. Відборців.
1124 13-20

СІҐМА Жадайте течиво і пасту до чищення Металів.

АЛЬФОНС ДОДЕ

МАЦІЦЬКИЙ

Переклад із французьк. мови М. Рудницького. — Ціна 3.— зол., з почт. пересилкою 4.— зол.

14 білих днів

на 50% дешевше.

	Зол.
Полотна	65
Ручники кух. і білі	75
Сировець	80
Зефіри	1.—
Оксфорд. сир.	70
Оксфорд на фарт.	1.—
Димка на підштан.	1.20
Всипи на подушк.	1.60
Зефір, попеліна	1.60
Батист у квіти на білля	1.30
Перкаліна колір.	1.30
Фіранки	75
Попеліна на сороч.	2.30
Обрусове екстра	3.50
Дамаст на пошев.	4.20
Ручники по	50
Серветки по	60
Хустинки 1. по	50
3 хустинки	1.—
3 порохівки	1.—
Ручники купел.	1.10
Стирки корч. по	90
Простирала пас.	3.75
Капи, обруси по	3.75

Замовлення з провінції полагоджуємо відворотно.

Галицький Магазин Новостей

Львів, Галицька 15.
1278 3-3

Подяка.

Після похоронів бл. п. о. **Михайла Яцковського**, Тайного Шамбеляна Його Святости Папи Римського і Соборного Крилошанина Митрополичої Капітули у Львові, відчуваємо потребу нашого серця щиро подякувати Всім, які підчас тяжкої недуги спішили з підмогою та розвагою для Покійного як і тим, які після смерти в якийнебудь спосіб поспішили з останньою для нього прислугою. Передусім дякуємо сердечно Високопреосвященним Єпископам Кир Іванові і Кир Никиті за відправу св. Літургій і провід цілого похорону, як також за прощальні слова над домовиною Покійного у Львові і в Хмільні. Дальше дякуємо сердечно за участь у панахидах і в похоронах Всв. і Вспр. ОО. Крилошанам Алексієві Пясецькому, Леонтієві Куницькому, Василеві Томовичові, Олександрові Ковальському, Олексієві Базюкові, Д-рові Титові Мишковському, Леонідові Лужницькому, Василеві Лициняковi, Дамянові Лопатинському, Д-рові Йосифові Сліпому, Д-рові Стефанові Юрикові і Юліянові Дзеровичові, як також Високопреподобним Отцям Духовним Д-рові Гавриїлові Костельникові, Д-рові Йосифові Застирцеві, Дометові Садовському, Олександрові Малиновському, Іванові Туркевичові, Миколі Галянтові, Петрові Хоминові, Володимирові Яценьковому, Дмитрові Семчишинові, Михайлові Ладі, Володимирові Білинському, Василеві Белеєві, Д-рові Стефанові Сампарі, Миронові Прийм, Ярославові Милевичові, Михайлові Базовському і всім іншим невідомим нам з назвиська Отцям Духовним. Рівночасно дякуємо за всі труди понесені з подорожею до Хмільна Високопреосвященному Еп. Кир Никиті і Високопреподобному Отцю Крил. Олександрові Ковальському, як також за прощальну промову при виносі домовини у Львові О. Прелатові Леонтієві Куницькому. Так само дякуємо за участь у похоронах у Хмільні о. дек. Миколі Кравцевові, о. дек. Іванові Набережному, о. Миронові Корицькому, о. Петрові Казаніва́ському, о. Д-рові Володимирові Леліхові, о. Миколі Данкевичові, о. Іванові Нагурському, о. Львові Кедринському, о. Маріянові Плешкевичові і о. Василеві Прихідкові. Нашу сердечну і велику подяку за участь у похоронах і за всі труди звязані з похороном у Хмільні висказуємо місцевому парохові о. Іванові Хавалкові і Його Достойній Дружині, як також Братству Церковному і місцевому пароховий під проводом п. Володимира Мандрика з Лопатина. Сердечно дякуємо хорові питомців Богословської Академії за звеличання прекрасним співом похоронного обряду у Львові. Велика наша дяка належиться також всім тим, які в часі недуги Покійного несли йому слова потіхи, а зокрема Вп. о. Володимирові Білинському та обом Сестрам Служебницям, які не відступали Покійного до останнього його віддиху. Так само почуваємося до щирого обовязку подякувати Високоповажаному п. Проф. Д-рові Маріянові Панчишинові за його старанну і дбайливу лікарську опіку над Покійним у часі його тяжкої недуги. Вкінець дуже щиро дякуємо всім так дуже численно зібраним побожним християнам і всім іншим знайомим і незнайомим з Львова, Хмільна, Немилова, Лопатина, Руденка і інших сіл за участь у похоронах бл. п. Покійного. Нехай Всевишній їх той труд і прихильність до Покійного стократно нагородить.

Родина.